

NATALINA JANSEN

FØDT: 1980

BOR: I Norge

FAMILIE: Mand og datter (15 år)

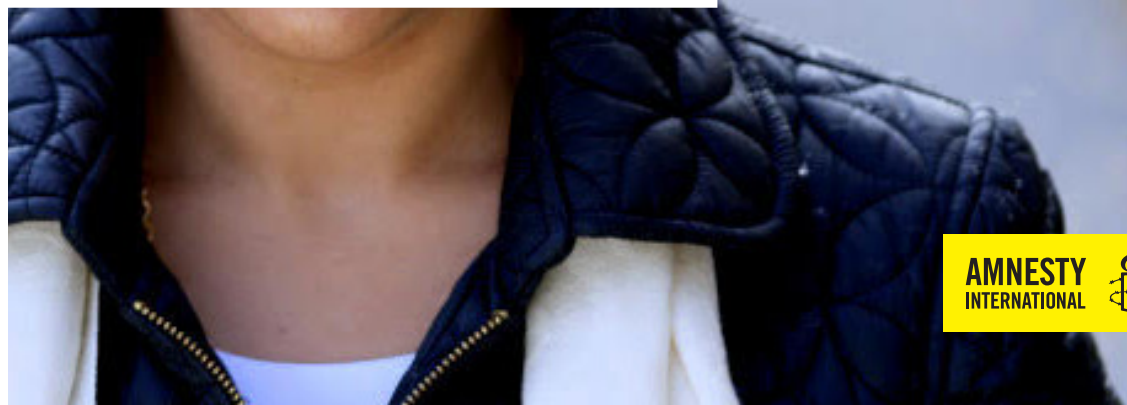
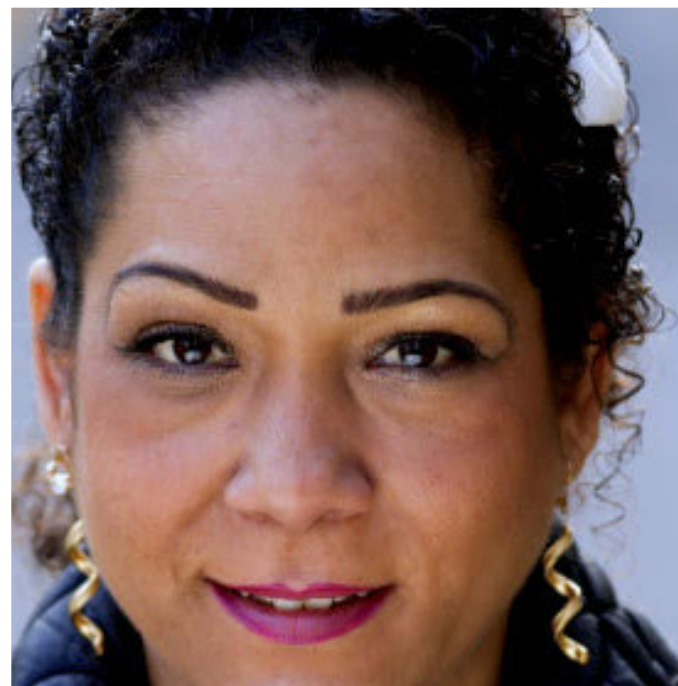
KÆMPER FOR:

Rettigheder for Rom-folket
(en gren af romaer)

Natalina Jansen

NATALINA KÆMPER MOD FORDOMME

Romaer er ofte udsat for voldsom diskrimination. En af dem, der har taget kampen op, er norske Natalina Jansen. Hun har selv været så flov over at have roma-baggrund, at hun løj om det de første 30 år af sit liv. Nu kæmper hun for, at hendes folk bliver mødt med respekt og ligeværd.

Natalina Jansen bor i Norge og er en del af en befolkningsgruppe, som overordnet kaldes romaer. Romaerne forlod Indien for omkring 1000 år siden, og i dag er der omkring 12-15 millioner romaer i verden. Mange bor i Østeuropa. I Norge er der omkring 5.000-10.000 romaer. De kalder sig enten *rom* eller *romani* (Natalina er *rom*). I Danmark har vi omkring 5.000-7.000 romaer.

Førhen kaldte man romaerne for sigøjnere. Det er et meget nedsættende ord, som kan oversættes til 'uren'. Men selv om det ikke er OK at sige sigøjner længere, så tager det lang tid at ændre sproget, fortæller Natalina: "Jeg deltager i konferencer, hvor jeg bliver kaldt en repræsentant fra en norsk sigøjnerfamilie. Sigøjner er et skældsord, som jeg ikke vil finde mig i at blive kaldt. Jeg bliver rasende hver gang."

KONGEN: JAG DEM UD AF LANDET!

Ud over at blive kaldt skældsord, så har romaerne i århundreder oplevet at blive voldsomt forfulgt.

Natalina er vokset op i Norge, men i mange hundrede år var Norge og Danmark ét land. Så den danske konges love gjaldt også for indbyggerne i Norge. I 1536 besluttede kongen at udvise alle romaer fra Danmark og Norge. De romaer, der blev, skulle behandles som fredløse. Det betød praktisk talt, at man måtte slå dem ihjel. ►

Børn, der har overlevet fangenskab i Auschwitz. Fotograferet ved befrielsen i 1945.

Foto: United States Holocaust Memorial Museum, courtesy of Belarusian State Archive of Documentary Film and Photography

FN'S VERDENSERKLÆRING

- Alle mennesker er født frie og lige i værdighed og rettigheder (art. 1)
- Man må ikke forskelsbehandle pga. fx race, køn eller religion (art. 2)
- Alle er lige for loven og har lige ret til lovens beskyttelse (art. 7)

“SIGØJNER ER ET SKÆLDSORD, SOM JEG IKKE VIL FINDE MIG I AT BLIVE KALDT.”

NATALINA JANSEN

HOLOCAUST

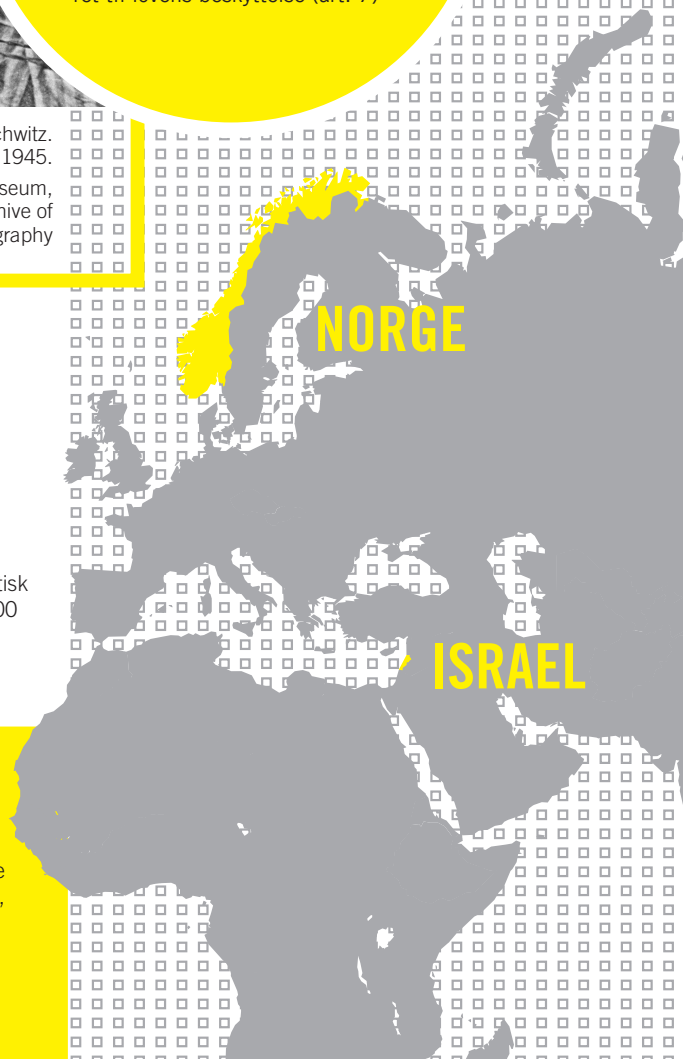
Holocaust er en betegnelse for det folkedrab på især jøder, som nazisterne stod bag i 1930'erne og 1940'erne. I alt blev seks millioner jøder myrdet. Mange af dem i særlige lejre kaldet koncentrationslejre. Også andre befolkningsgrupper blev systematisk myrdet. Herunder mellem 200.000 og 500.000 romaer.

Kilde: folkedrab.dk

DISKRIMINATION

Negativ forskelsbehandling, hvor en person behandles dårligere end en anden i en tilsvarende situation pga. alder, handicap, køn, race, etnicitet, religion, tro eller seksuel orientering.

Kilde: https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/laeringsportalen/udskoling/drop_diskrimination/begrebskatalog.pdf

Natalina Jansen tog initiativ til at danne foreningen Rømsk Råd, som hun er formand for. Foreningen kæmper for roma-retteligheder og anmelder blandt andet diskrimination.
Foto: Privat

“NU MODSÆTTER JEG MIG, HVIS JEG BLIVER MØDT AF FORDOMME OM MIT FOLK.”

NATALINA JANSEN

Da der stadig var romaer i Danmark 200 år senere, lavede kongen en ny lov. Der stod, at romaer, der ikke ‘forlader landet af sig selv, skal jages så længe fra sted til sted, at de er helt uden for landets grænser’. Hvis mændene gjorde modstand, kunne det betyde fængsel på livstid, mens kvinderne kunne blive fængslet tre uger på vand og brød, og deres børn kunne blive tvangsfjernet. Loven blev først ophævet i 1950’erne.

REJSTE TIL ISRAEL OG FANDT SIN HISTORIE

Romaerne har altid skilt sig ud, fordi de især førhen ofte var omrejsende – det vil sige, at de ikke havde en fast bolig. Desuden er en del romaer lidt mørkere i huden end de fleste etniske nordeuropæere. Det samme gælder Natalina.

“Jeg har været fransk, kreolsk, norsk. Jeg løj om min identitet for at slippe for at blive mødt med den mistillid, som ville opstå, hvis jeg sagde, at jeg var rom,” fortæller Natalina.

Hun vedkendte sig først sin roma-baggrund, da hun var 30 år gammel. Det skete i 2010, efter hun besøgte holocaustmuseet Yad Vashem i Israel.

“Den rejse forandrede mit liv.”

På museet fandt hun nemlig sin bedstefars historie. Bedstefaren ‘Papo’ Milos Karoli – fange Z9103 – var en af de få med roma-baggrund, der overlevede uhyrlighederne i koncentrationslejren Auschwitz-Birkenau.

I arkivet på holocaustmuseet fandt Natalina også transportlisterne til koncentrationslejren. På listerne var navnene på rigtig mange medlemmer fra hendes slægt – bedsteforældre, oldeforældre, søskende til oldeforældre og deres børn. Hun fandt også billeder af familiemedlemmerne. ►

ROMAER I NORGE

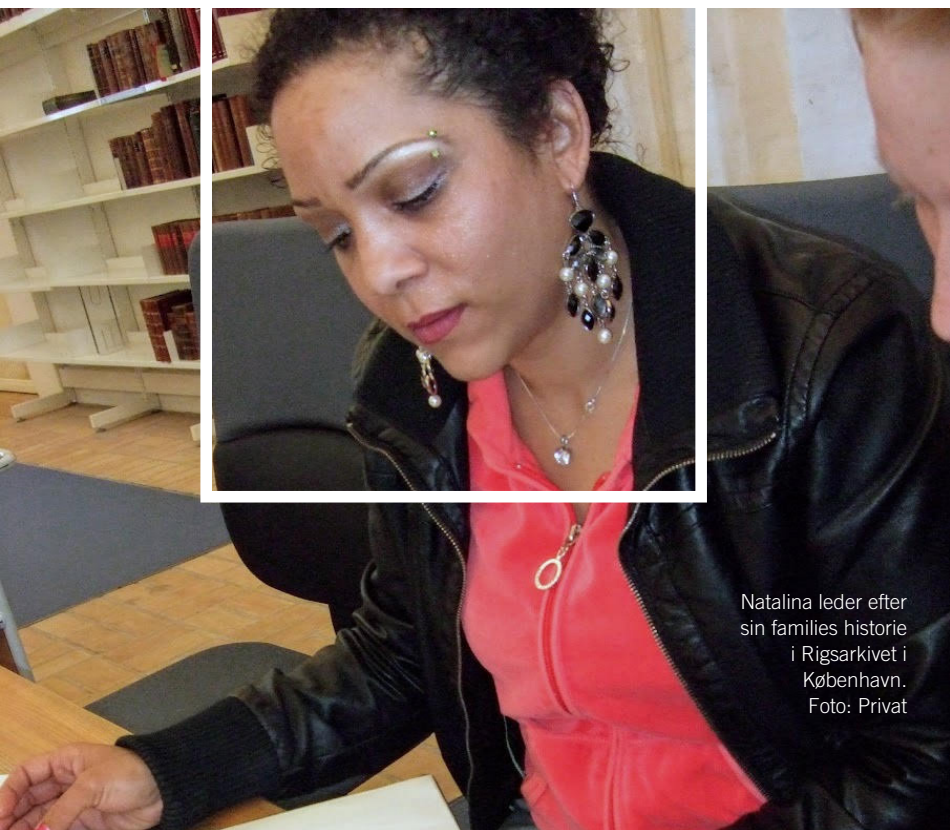
I Norge er der to grupper – Romani og Rom. Omkring år 1900 lukkede Norge grænserne for de to grupper og udviste mange af dem, der allerede boede i landet. En del af dem søgte ly i Tyskland. Da nazisterne kom til magten, forsøgte mange at komme hjem til Norge. De blev nægtet indrejse, og de overlevende fik først lov til at rejse hjem til Norge i 1956.

Kilde: Forandringshuset.no

“Nu fik de et ansigt, og jeg så tydeligt, at de var min familie.”

Hendes bedstefar var en af de få, der overlevede – og kun med nød og næppe. Han vejede kun 30 kilo, da han slap ud af nazisternes kløer som 16-årig.

“Papo fortalte aldrig sine børn og børnebørn om krigen. Når han prøvede, græd han og brød sammen. Jeg fandt det, som Papo ikke kunne sætte ord på, og forstod endelig, hvorfor han græd. Jeg begyndte også selv at græde.” ►

Natalina leder efter sin families historie i Rigsarkivet i København.
Foto: Privat

BØRNENE SKAL VÆRE TOSPROGEDE OG STOLTE!

Rom- og romanibørnene kan ofte ikke tale norsk, når de begynder i skole. Hjemme taler de enten ‘romani’ eller ‘romanés’.

“Når børnene begynder i skole, får de kun undervisning i norsk. Det er vigtigt, at vores børn lærer norsk, men for at de kan lære det, er det afgørende, at de også får undervisning i deres modersmål,” mener Natalina Jansen. For Natalina handler det om at støtte en bedre integration af romaer ind i det norske samfund. Når man integrerer sig i et samfund, så tilpasser man sig love og regler, men man opgiver ikke sin kultur, fx sit sprog. Hvis man opgiver sin egen kultur, så assimilerer man sig. Det ønsker Natalina ikke.

“Vi kæmper hårdt for at beholde vores egenart og kultur – i et samfund, hvor alle er lige, skal alle behandles lige og have de samme rettigheder.”

DATTER SKAL VÆRE STOLT

Natalina anerkender, at romaerne også selv skal gøre en indsats for, at de næste generationer af romaer og etniske nordmænd kommer til at leve mere harmonisk sammen:

“Der er flere ting i vores kultur, som vi skal lægge bag os. Vi skal uddanne vores børn og sørge for, at det er trygt også for kvinder at hæve stemmen. Vi skal kæmpe for at komme i trit med tiden.”

Natalina har selv kun gået fire år i skole, og i de år var hun der ikke særligt meget, fordi familien rejste meget. Der var ingen, der krævede, at hun lavede lektier, så da hun blev gift som 16-årig, var hun praktisk talt analfabet. Det vil sige, at hun hverken kunne læse eller skrive. Det lærte Natalina først som 30-årig.

“Jeg har et ansvar for, at mit barn får det lettere, end vi har haft det. Jeg ønsker, at hun får et godt liv i Norge. At hun får kendskab til sin historie, at hun bliver respekteret, og at hun er stolt over den, hun er. Det er hendes ret!”

NATALINA BEGYNDER AT KÆMPE FOR SIT FOLK

Da Natalina kom hjem efter besøget i Israel, besluttede hun sig for at skrive sit folks historie fra tiden under Anden Verdenskrig.

“Det var og er et intenst arbejde at fortælle om vores kultur og afdække, hvordan vores folk er blevet behandlet. Det er nødvendigt for, at vi bliver respekteret.”

Natalina var i de historiske arkiver i København og Malmø for at finde brikkerne til sit familiepuslespil. Samtidigt stiftede hun 'Romsk Råd', som blandt andet anmelder diskrimination.

I en dokumentar på norsk tv kan man fx se, hvordan en mand, der henvender sig på en campingplads, oplever diskrimination, da han fortæller, at han er sigøjner. Han vil gerne bestille en plads, men får at vide, at der er fyldt op. Lidt senere kommer en etnisk norsk mand ind og får tildelt en plads med det samme.

BEKLAGELSE FRA STATSMINISTEREN

Fem år efter, at Natalina begyndte sit arbejde, kom den norske statsminister, Erna Solberg, med en officiel beklagelse:

“På vegne af den norske stat vil jeg nu beklage over for de norske romaer. Jeg beklager den racistiske ekskluderende politik, som blev ført i årtierne før og efter Anden Verdenskrig. Jeg beklager også de fatale følger, som denne politik fik for de norske romaer under Holocaust.”

Natalina blev meget glad for anerkendelsen fra statsministeren:

“Beklagelsen viser, at det nytter at kæmpe for oprejsning, når menneskerettigheder systematisk bliver krænkede.”

Kilder: folkedrab.dk, aftensposten.no, forandringshuset.no, regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/id929/ og romtiltaket.no

Natalina Jansen og den norske statsminister, da statsministeren gav Natalinas folk en undskyldning.
Foto: Privat

JUSTICE WARRIORS

Materialet består af denne case og tre andre cases samt tilhørende lærervejledninger. Materialet er målrettet 7.-10. klasse. Materialet er gratis. Redaktionen er afsluttet august 2019. Redaktion: Signe Poppenbøll Hansen (ansv.), Lene Vendelbo / vendelbokommunikation.dk (skribent) Layout: Tina Schembecker / eye-on-you.com

Materialet er udviklet sammen med Robert F. Kennedy Human Rights og støttet af Østifterne.

AMNESTY INTERNATIONAL

Gammeltorv 8, 5. sal
1457 København K
Tlf. 33 45 65 65
www.amnesty.dk/undervisning
E-mail: undervisning@amnesty.dk

MERE OM NATALINA OG ROMAER

- Læs mere Natalina og romaerne i Norge: romtiltaket.no
- Dansk website om romaer: romnet.dk